

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

*Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-400.*

**EGZAMIN MATURALNY
Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY**

ARKUSZ POKAZOWY

TERMIN: **4 marca 2022 r.**

CZAS PRACY: **do 270 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 56 stron (zadania 1–21). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWOP-R0-**400**-2203

Zadanie 1. (0–2)

O identyfikacji grupowej i konflikcie międzygrupowym

Jim Sandirius z Uniwersytetu Harvarda prowadził z zespołem badania nad preferowaną dystrybucją zasobów w warunkach konfliktu międzygrupowego. Okazało się, że przy rozdzieleniu np. pieniędzy między grupę własną i obcą osobom badanym zależało nie tylko na tym, aby ich grupa otrzymała jak najwięcej. Istotna była też jak największa różnica w stanie posiadania „swoich” i „obcych”. [...]

Pozytywne odczucia wobec grupy własnej wcale nie muszą wiązać się z niechęcią wobec grup obcych. Poczucie, że szkoda innych jest korzyścią dla nas, wiąże się ściśle z kolektywnym narcyzmem. To taki rodzaj identyfikacji z grupą własną, w którym uważamy, że nasza grupa jest najlepsza, a jednocześnie niedoceniana przez innych. Poszukując na próżno potwierdzenia własnej wielkości w świecie zewnętrznym, widzimy wrogów i konkurentów we wszystkich, którzy odmawiają uwielbienia naszej grupie. [...] [Innym rodzajem identyfikacji] jest natomiast „identyfikacja bezpieczna”, obejmująca pozytywny stosunek do grupy własnej, połączony ze zdolnością do autokrytyki. Osoby identyfikujące się z grupą własną w sposób bezpieczny nie odbierają płynącej z zewnątrz informacji zwrotnej jako zagrożenia, ale przetwarzają ją w celu usprawnienia działania swojej grupy.

P. Górka, M. Napiórkowski, „Niepodległość nieparlamentarna”,
„Tygodnik Powszechny” 2020, nr 46, s. 14–15.

Zadanie 1.1. (0–1)

Na podstawie tekstu uzasadnij, że człowiek w życiu społecznym realizuje potrzebę porównań społecznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 1.2. (0–1)

Sformułuj korzyści, jakie każda z identyfikacji wskazanych w tekście może przynosić grupie własnej.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 2. (0–2)

Tekst. Skala centylowa prezentuje przede wszystkim ogólny poziom uzyskanego wyniku, dzięki któremu można ocenić swoje szanse w rekrutacji. Przykładowo[:] jeśli wynik w skali centylowej wynosi 80%, to oznacza to, że 79% wszystkich maturzystów w Polsce przystępujących do egzaminu z danego przedmiotu napisało go gorzej od nas [80% – tak samo lub gorzej, a 20% – lepiej]. [U]niwersytety nie uwzględniają wyników zaprezentowanych w skali centylowej. Podczas rekrutacji tworzone są listy rankingowe jedynie w oparciu o wynik procentowy zdobyty na maturze.

www.uczelnie.net

Wymagania rekrutacyjne na studia licencjackie na kierunku politologia

- na Uniwersytecie Warszawskim
  1. Język polski: p. podstawowy x 0,15 albo p. rozszerzony x 0,25
  2. Matematyka: p. podstawowy x 0,12 albo p. rozszerzony x 0,20
  3. Język obcy: p. podstawowy x 0,12 albo p. rozszerzony x 0,20
  4. Przedmiot inny niż podany w pkt. 1–3: p. rozszerzony x 0,35
- na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
  1. Język polski: p. podstawowy x 0,2 albo p. rozszerzony x 0,3
  2. Język obcy: p. podstawowy x 0,2 albo p. rozszerzony x 0,3
  3. WoS: p. rozszerzony x 0,5 albo Historia: p. rozszerzony x 0,4

Na podstawie: irk.uw.edu.pl; wnpid.amu.edu.pl

Rezultaty maturzystki w części pisemnej egzaminu

- na poziomie podstawowym
  - język polski – wyniki: procentowy 76%, centylowy 90%
  - język angielski – wyniki: procentowy 92%, centylowy 73%
  - matematyka – wyniki: procentowy 60%, centylowy 62%

- na poziomie rozszerzonym

język angielski – wyniki: procentowy 76%, centylowy 71%

wiedza o społeczeństwie – wyniki: procentowy 80%, centylowy 100%

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, na której uczelni maturzystka uzyskałaby większą liczbę punktów podczas rekrutacji. Uzasadnij odpowiedź, podając dane.

Nazwa uczelni – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2.2. (0–1)

Sformułuj argument krytyczny wobec działań uczelni opisanych w dwóch ostatnich zdaniach tekstu.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

O wydarzeniach w jednym z państw Azji

To jest nasze przesłanie, które kierujemy (do chrześcijan), mówimy im: wracajcie, Mosul jest niepełny bez was! Powiedział [...] AsiaNews Mohammed Essam. Jest muzułmaninem. Wraz z innymi młodymi mieszkańcami tego miasta tworzy grupę wolontariuszy o nazwie „Ramiona Mosulu”. Postawili oni sobie za cel uleczenie ran, jakie spowodowała kilkuletnia okupacja tego miasta [...] i spowodowanie, by ci, którzy z miasta musieli uciekać przed islamistami, wrócili do swoich domów. [...]

Państwo Islamskie przejęło kontrolę nad Mosulem latem 2014 roku [w niespełna 3 lata po wycofaniu się sił amerykańskich przebywających w kraju od interwencji przeciwko reżimowi S. Husajna]. Panowało w mieście trzy lata. Islamiści zabili wielu mieszkańców, licznych zmusili do ucieczki. Niszczyli także ślady obecności na tej ziemi chrześcijan i muzułmanów innych tradycji niż sunnicka.

A. Macura, „Muzułmanie pomagają chrześcijanom”, „Gość Niedzielny” 2020, nr 46, s. 10.

Zadanie 3.1. (0–1)

Na podstawie tekstu sformułuj argument i kontrargument wobec stereotypu: Muzułmanie to nietolerancyjni ekstremiści.

Argument – .....

.....

.....

.....

Kontrargument – .....

.....

.....

.....

Zadanie 3.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Państwo, na którego terytorium toczyły się działania opisane w tekście, to

- A. Republika Iraku.
- B. Islamska Republika Iranu.
- C. Syryjska Republika Arabska.
- D. Islamska Republika Afganistanu.

Zadanie 4. (0–2)

Fotografie. Ulice Nowego Jorku

www.nytimes.com; www.foxbusiness.com

Tekst 1. Asymilację, która zakłada, że imigranci muszą [...] przyjąć miejscowe wartości, stosuje Francja. Celem takiej polityki początkowo było włączenie do społeczeństwa Żydów i wyeliminowanie regionalizmów, ale z czasem zaczęto ją stosować również wobec przybyszy z zagranicy.

Tekst 2. Asymilacja oznacza upodobnienie. Jest to proces i stan będący wynikiem kontaktów z inną grupą etniczno-kulturową, w których rezultacie następuje zmiana zachowań członków grupy mniejszościowej i przyjęcie przez nich kultury

i identyfikacji innej grupy. Teoretycznie osoby z grupy większościowej mogą asymilować się do grupy mniejszościowej, choć obecnie takie zjawiska są niezwykle rzadkie, na ogół to osoby z grupy mniejszościowej asymilują się do większości, imigranci [–] do społeczeństwa przyjmującego. Stopniowo członkowie grupy mniejszościowej, imigranci, przestają się odróżniać kulturowo i społecznie od społeczeństwa przyjmującego, całkowicie wtapiając się w kraj gospodarzy.

B. Niedziński, J. Kapiszewski, „Europa nie ma pomysłu na imigrantów”, www.gazetaprawna.pl; „Integracja czy asymilacja? Strategie stawania się członkiem nowej wspólnoty: przypadek polskich imigrantów w Islandii”, red. M. Budyta-Budzyńska, s. 47–48.

Zadanie 4.1. (0–1)

Wyjaśnij różnicę między znaczeniami pojęcia „asymilacja”, w jakich zostało ono użyte w obu tekstach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kolejne zadanie z tej wiązki jest na następnej stronie.

Zadanie 4.2. (0–1)

Odwołując się do elementów z każdej fotografii, uzasadnij, że nie ilustrują one zjawisk opisanych w tekstach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

O jednej z mniejszości w Rzeczypospolitej Polskiej

Mają oni w Polsce status mniejszości etnicznej, a nie – mniejszości narodowej. W spisie powszechnym z 2011 r. przynależność do tej mniejszości zadeklarowało ponad 300 osób. Ich przodkowie przybyli w średniowieczu na tereny ówczesnej Polski z Krymu. Ich religia wyodrębniła się z judaizmu, a język wywodzi się z grupy tureckiej.

Na podstawie: [www.\[...\].org](http://www[...]org); www.gov.pl

Zadanie 5.1. (0–1)

Podaj nazwę mniejszości etnicznej opisanej w tekście.

.....

Zadanie 5.2. (0–1)

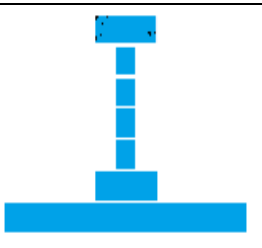

Wyjaśnij różnicę między typami mniejszości, których nazwy podkreślono w tekście, w prawodawstwie Rzeczypospolitej Polskiej.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 6. (0–3)

Polska opinia publiczna o warstwowej strukturze społecznej w Polsce

Jakim społeczeństwem jest dziś społeczeństwo polskie – który z rysunków jest najbliższy jego strukturze warstwowej? (wskazania z lat: 1997, 2013 i 2019)			
Typ A	Typ B	Typ C	Typ D
			
1997 – 41% 2013 – 31% 2019 – 13%	1997 – 25% 2013 – 33% 2019 – 23%	1997 – 9% 2013 – 12% 2019 – 19%	1997 – 10% 2013 – 14% 2019 – 28%

W którym miejscu na rysunku umieścić(a)by Pan(i) siebie? (odpowiedzi z 2019 roku)			
Typ A	Typ B	Typ C	Typ D
			
1 Góra 1% 2 0% 3 6% 4 37% 5 17% 6 27% 7 Dół 10%	1 Góra 4% 2 3% 3 5% 4 47% 5 24% 6 11% 7 Dół 3%	1 Góra 1% 2 3% 3 12% 4 45% 5 30% 6 7% 7 Dół 1%	1 Góra 1% 2 0% 3 16% 4 61% 5 16% 6 4% 7 Dół 1%

Ukazane w drugiej tabeli dane pod każdym rysunkiem wyliczono dla osób wskazujących dany typ rysunku jako najtrafniej obrazujący podział warstwowy społeczeństwa polskiego.

Na podstawie: „Postrzeganie struktury społecznej”,
„Komunikat z Badań CBOS” 2020, nr 7, s. 3.

Zadanie 6.1. (0–1)

Sformułuj argumenty potwierdzające tezę: Systematycznie wzrasta przekonanie, że liczba ludzi należących w Polsce do warstwy najniższej maleje.

- .....
- .....

Kolejne zadania z tej wiązki są na następnej stronie.

Zadanie 6.2. (0–1)

Sformułuj wniosek dotyczący związku między kształtem wskazywanej struktury społeczeństwa a sytuowaniem siebie w dwóch najniższych warstwach. Odpowiedź uzasadnij, podając dane.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

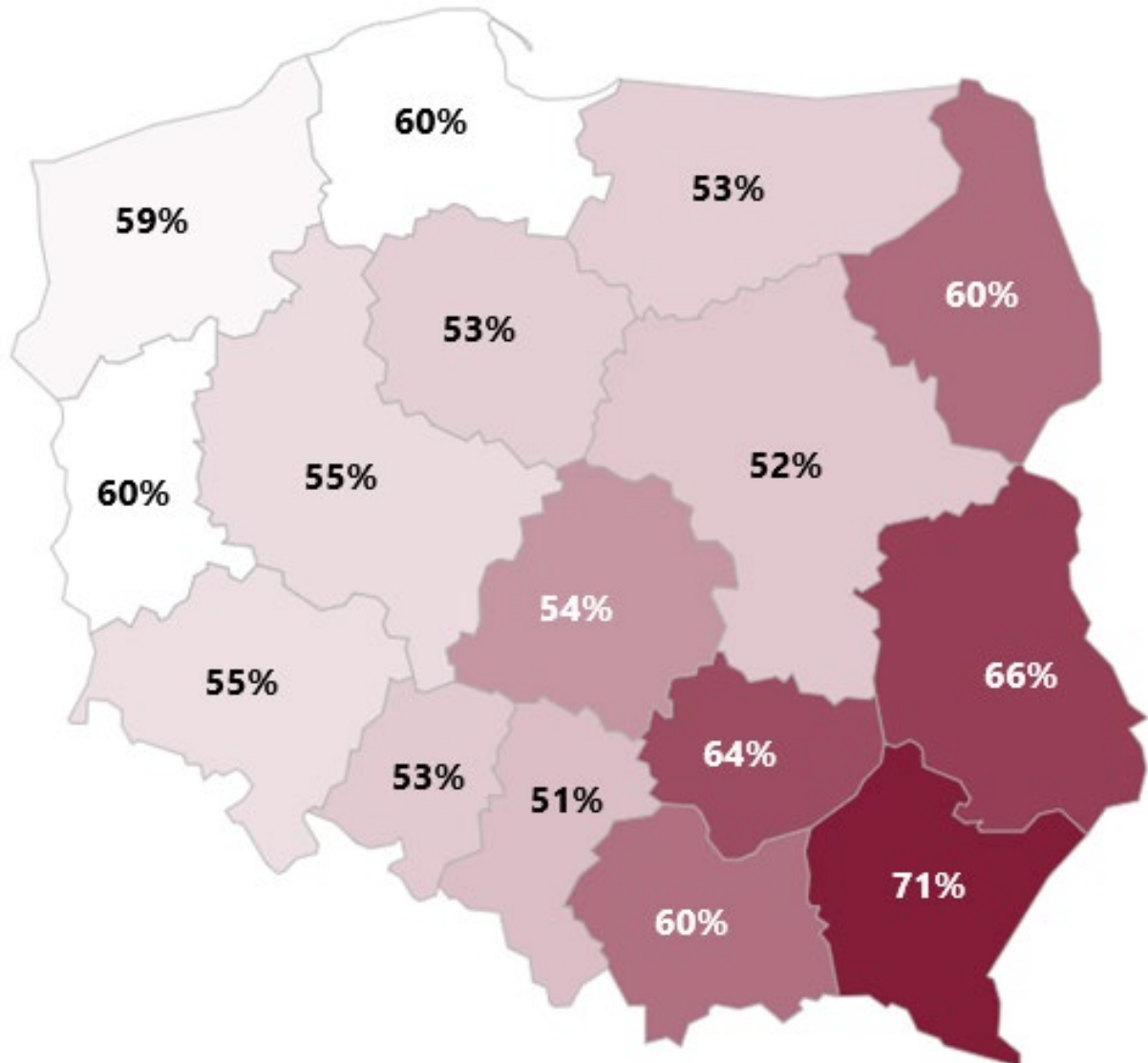
Zadanie 6.3. (0–1)

Wymień czynniki, które – w koncepcji złożonej struktury gradacyjnej – decydują o umieszczeniu jednostki w danej warstwie społecznej.

- .....
- .....

Zadanie 7. (0–4)

Mapa administracyjna Polski z wynikami wyborów prezydenckich 2020 r. (ponowne głosowanie – II tura)

Biały kolor liczby z wynikiem wyborczym w danym województwie oznacza odsetek głosów, jakie uzyskał A. Duda, natomiast czarny – odsetek głosów oddanych na R. Trzaskowskiego.

Dalszy ciąg tej wiązki zadań jest na kolejnych stronach.

Tabela. Wyniki wyborów prezydenckich 2020 r. w woj. mazowieckim według powiatów (ponowne głosowanie – II tura)

	A. Duda	R. Trzaskowski
Liczba powiatów, w których wygrał	35	7
Miasta na prawach powiatu, w których wygrał (wraz z wynikami)	Ostrołęka (58%) Siedlce (58%) Radom (55%)	m.st. Warszawa (68%) Płock (52%)
Liczba powiatów okołowarszawskich, w których wygrał (wraz z najlepszym wynikiem w tych powiatach)	3 59% (pow. miński)	4 59% (pow. piaseczyński)
Liczba innych niż okołowarszawskie powiatów ziemskich, w których wygrał (wraz z trzema najlepszymi wynikami w tego rodzaju powiatach)	29 80% (pow. przysuski) 80% (pow. siedlecki) 77% (pow. ostrołęcki)	1 55% (pow. grodziski) 46% (pow. nowodworski) 45% (pow. żyrardowski)

Na podstawie: pkw.gov.pl

Przepis prawny art. 96.2. *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.
(stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Zadanie 7.1. (0–1)

Rozstrzygnij, która z zasad wyborczych wymienionych w przytoczonym przepisie prawnym nie znajduje zastosowania w wyborach prezydenckich. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do specyfiki tych wyborów.

Rozstrzygnięcie – zasada .....

Uzasadnienie – .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 7.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wyborach, których dotyczą mapa i tabela, prawo wyborcze jest ograniczone cenzusem wieku wynoszącym – odpowiednio dla czynnego i biernego prawa wyborczego –

- A. 18 i 35 lat.
- B. 35 i 18 lat.
- C. 18 i 30 lat.
- D. 30 i 18 lat.

Następne zadania z tej wiązki są na kolejnych stronach.

Zadanie 7.3. (0–1)

Uzupełnij tekst – wpisz nazwy właściwych województw.

Największa dysproporcja między odsetkami głosów oddanych na kandydatów podczas wyborów, których wyniki zwizualizowano na mapie, wystąpiła w województwie

....., natomiast najmniejsza –
w województwie .....

Zadanie 7.4. (0–1)

Na podstawie tabeli sformułuj wnioski dotyczące zróżnicowania poparcia dla kandydatów w wyborach prezydenckich.

W odpowiedzi uwzględnij typ i lokalizację powiatów oraz podaj dane.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

• .....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 8. (0–2)

Tabela 1. Emigracja i imigracja w Polsce (na pobyt stały) w latach 2001–2010 (w tys.)

Rok	Emigracja	Imigracja
2001	23,7	6,6
2002	24,5	6,6
2003	20,8	7,0
2004	18,9	9,5
2005	22,2	9,5
2006	46,9	10,8
2007	35,5	14,9
2008	30,1	15,3
2009	18,6	17,4
2010	17,4	15,2

Tabela 2. Główne kierunki emigracji z Polski (na pobyt stały) w latach 2001–2010 (w tys.)

Rok	Niemcy	Wlk. Brytania	USA	Irlandia
2001	16,9	0,2	2,5	0,01
2002	17,8	0,2	2,7	0,01
2003	15,0	0,3	2,5	0,02
2004	12,6	0,5	2,4	0,08
2005	12,3	3,1	2,6	0,4
2006	14,9	18,1	3,9	2,3
2007	13,8	9,2	3,1	2,1
2008	11,9	6,6	3,2	1,4
2009	7,8	3,5	2,0	0,5
2010	6,8	3,5	1,8	0,6

Na podstawie: stat.gov.pl

Zadanie 8.1. (0–1)

Na podstawie wykresów oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	We wszystkich wskazanych latach trzymywało się w Polsce ujemne saldo migracji.	P	F
2.	W 2010 roku osób wyjeżdżających z Polski na pobyt stały do Niemiec było ponad dwukrotnie więcej niż do trzech pozostałych państw.	P	F

Zadanie 8.2. (0–1)

Wyjaśnij zmiany w kierunkach emigracji z Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2004–2006. W odpowiedzi podaj nazwę organizacji międzynarodowej, w której członkostwo przyczyniło się do tych zmian.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–2)

Modele budżetu partycypacyjnego

	Nazwa	Opis modelu
1.	Europejska wersja modelu Porto Alegre	Skierowany do mieszkańców. Koncentruje się na konkretnych inwestycjach i projektach. Władze lokalne podporządkowują się decyzjom mieszkańców i stosują rozwiązania przez nich proponowane.
2.	Uczestnictwo o zorganizowanych grup interesów	Skierowany do zorganizowanych grup mieszkańców, na przykład do stowarzyszeń. Celem jest sformułowanie ogólnych wytycznych dla polityk lokalnych, np. dla mieszkalnictwa, edukacji, ochrony środowiska lub transportu. Procedura postępowania przypomina konsultacje społeczne.
3.	Fundusz społeczności lokalnej	Istnieje specjalny fundusz przeznaczony na publiczne inwestycje oraz projekty (społeczne, kulturalne itp.), a o przeznaczeniu środków na wybrany cel decyduje komitet, albo komisja lub zebranie delegatów.
4.	Negocjacje publiczno-prywatne	Zakłada szerokie zaangażowanie biznesu. Mieszkańcy faktycznie nie dysponują budżetem pochodzącym z płaconych przez nich podatków, ale – darowanym przez prywatne przedsiębiorstwa.

Na podstawie: mac.gov.pl

Budżet partycypacyjny w Warszawie

Budżet partycypacyjny to proces, w trakcie którego mieszkańcy decydują o wydatkowaniu części budżetu dzielnicy: zgłaszając projekty, dyskutując nad nimi, a potem oddając na nie swój głos. Projekty, które uzyskają największe poparcie mieszkańców, wpisywane są do budżetu m.st. Warszawy i realizowane w najbliższym roku budżetowym.

twojbudzet.um.warszawa.pl

Zadanie 9.1. (0–1)

Uzupełnij zdanie – podaj właściwy numer.

Model budżetu partycypacyjnego, do którego najbliżej jest modelowi przyjętemu w Warszawie, został przedstawiony w tabeli pod numerem ... .

Zadanie 9.2. (0–1)

Podaj dwa – pozytywne dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego – skutki, jakie może mieć stosowanie budżetu, którego modele przedstawiono w tabeli.

- .....
- .....

Zadanie 10. (0–3)

O jednej z form demokracji bezpośredniej

[Oznacza] zebranie się w jednym miejscu wszystkich posiadających prawa polityczne w obrębie określonej jednostki terytorialnej w celu wspólnych obrad i podejmowania decyzji. Ta postać uczestnictwa politycznego powszechnie występowała w demokracjach antycznych. [...] Współcześnie występuje np. w niektórych kantonach i gminach Szwajcarii [...]. W Polsce obecnie [jej przykładem jest zebranie wiejskie, a ustawodawca dopuszcza także istnienie ogólnego zebrania mieszkańców w osiedlach miast].

„Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych”,
red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Tom I: „Teoria – instytucje – procesy”,
Część II: „Polityczna organizacja społeczeństwa”, Warszawa 2018, s. 248.

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj nazwę formy demokracji bezpośredniej, której przykładem są – przedstawione w ostatnim zdaniu tekstu – instytucje uczestnictwa obywateli w kierowaniu sprawami publicznymi.

.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Przedstaw zaletę i wadę opisanej w tekście formy demokracji bezpośredniej.

Zalety – .....

.....

.....

.....

.....

Wady – .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.3. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Organ, którego nazwę podkreślono w tekście, to w porządku ustrojowym Rzeczypospolitej Polskiej organ uchwałodawczy w jednostce pomocniczej gminy wiejskiej.	P	F
2.	Organ, którego nazwę podkreślono w tekście, w porządku ustrojowym Rzeczypospolitej Polskiej stanowi zarządzenia będące źródłami prawa miejscowego w danej wsi.	P	F

Zadanie 11. (0–3)

Opis schematu systemu politycznego jednego z państw

Na schemacie zaznaczono istniejące relacje między organami władzy oraz między nimi a – ewentualnie – wyborcami.

Legislatywę tworzy Kongres składający się z Senatu i Izby Reprezentantów wybieranych w wyborach bezpośrednich.

Egzekutywę tworzy Prezydent wybierany w wyborach pośrednich z podporządkowanym mu i mianowanym przez niego Gabinetem. Judykatywę sprawuje Sąd Najwyższy, do którego sędziów mianuje Prezydent za zgodą Senatu.

Na podstawie: „Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych”,
red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski,
Tom II: „Współczesne systemy rządów”, Warszawa 2017, s. 275.

Zadanie 11.1. (0–1)

Podaj nazwę państwa, którego system polityczny przedstawiono na schemacie.

.....

Zadanie 11.2. (0–2)

Rozstrzygnij, czy przedstawiony system polityczny to system parlamentarno-gabinetowy. Odpowiedź uzasadnij – sformułuj dwa argumenty, w których odniesiesz się do cech tego systemu oraz do rozwiązań ustrojowych przedstawionych na schemacie.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie –

- .....

- .....

Zadanie 12. (0–3)

Przepisy prawne z konstytucji jednego z państw

Art. 9. Prezydent [...] przewodniczy Radzie Ministrów.

Art. 21. Premier kieruje działalnością Rządu. [...]

Art. 24.1. Parlament uchwała ustawy. Kontroluje działalność Rządu. Ocenia jego politykę.

2. Parlament składa się ze Zgromadzenia Narodowego i Senatu.

Art. 39.1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje zarówno Premierowi, jak i członkom Parlamentu.

biblioteka.sejm.gov.pl (tekst uwzględniający zmiany z 23 lipca 2008 r.).

Zadanie 12.1. (0–2)

W każdym z podanych aspektów podaj rozwiązanie ustrojowe obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej, które różni się od rozwiązania przedstawionego w przytoczonych przepisach prawnych.

Skład Rady Ministrów – .....

.....

.....

.....

.....

Realizacja funkcji kontrolnej przez parlament – .....

.....

.....

.....

.....

Inicjatywa ustawodawcza – .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przytoczone przepisy prawne pochodzą z ustawy zasadniczej

- A. Republiki Włoskiej.
- B. Federacji Rosyjskiej.
- C. Republiki Francuskiej.
- D. Republiki Federalnej Niemiec.

Zadanie 13. (0–3)

Przepisy prawne z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis 1. [...] ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe [...].

Przepis 2. [...] zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe [...].

Przepis 3. [...] sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi [...].

Przepis 4. [...] decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny [...].

Przepis 5. [...] mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych [...].

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.
(stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Zadanie 13.1. (0–2)

Do każdej nazwy organu władzy w Rzeczypospolitej Polskiej przyporządkuj dwa przepisy prawne, w których unormowano jego kompetencje – wpisz właściwe numery.

Prezydent RP – .....; ..... .

Rada Ministrów RP – .....; ..... .

Zadanie 13.2. (0–1)

Odnosząc się do specyfiki prawa Unii Europejskiej, uzasadnij, że do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej niektóre akty prawa stanowione przez tę organizację nie wymagają procedur, których dotyczą przepisy 1. i 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–2)

Przepisy prawne z polskiej ustawy uchwalonej w 1987 roku

Przepis 1. Rzecznik bada, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji [...] nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad [...] sprawiedliwości społecznej.

Przepis 2. Rzecznika powołuje Sejm na wniosek Prezydium Sejmu, zgłoszony po zasięgnięciu opinii Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

Przepis 3. Wniosek kierowany do Rzecznika jest wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy oraz osoby, której [...] sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy.

Przepis 4. Organ, organizacja lub instytucja, do których zwróci się Rzecznik, obowiązane są z nim współdziałać i udzielać mu pomocy [...].

Dz.U. 1987, nr 21, poz. 123.

Zadanie 14.1. (0–1)

Podaj pełną nazwę instytucji, której dotyczą przytoczone przepisy prawne.

.....

.....

Zadanie 14.2. (0–1)

Podaj numer przepisu prawnego, który stracił aktualność.

Odpowiedź uzasadnij, przedstawiając obowiązujące uregulowania w tym zakresie.

Numer – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–3)

Tabela. Ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego w zależności od formy działalności zarobkowej

	Forma działalności zarobkowej – od najbardziej (A.) do najmniej (C.) stabilnej	Ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego (w procentach)		
		złe	średnie	dobre
A.	umowa o pracę na czas nieokreślony	5	34	61
B.	umowa o dzieło lub umowa zlecenia	14	35	51
C.	„praca” bez umowy („praca na czarno”)	17	55	29

Na podstawie: „Wybrane wskaźniki położenia materialnego a stabilność zatrudnienia”, „Komunikat z Badań CBOS” 2015, nr 148, s. 8.

Zadanie 15.1. (0–1)

Sformułuj zależność pomiędzy stabilnością działalności zarobkowej a oceną warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego. Odpowiedź uzasadnij, podając dane.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–2)

W każdej z podanych kwestii sformułuj różnicę między umowami wskazanymi w wierszu A. a tymi wskazanymi w wierszu B. tabeli.

Kwestia aktu prawnego normującego umowy – .....

.....

.....

Kwestia uprawnień osób podejmujących działalność zarobkową w ramach danej umowy – .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–2)

Przepisy prawne z Ustawy o prawach konsumenta

Art. 27. Konsument, który zawarł umowę na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa, może w terminie 14 dni odstąpić od niej bez podawania przyczyny i bez ponoszenia kosztów [...].

Art. 28. Bieg terminu do odstąpienia od umowy rozpoczyna się:

1) dla umowy, w wykonaniu której przedsiębiorca wydaje rzecz, będąc zobowiązany do przeniesienia jej własności – od objęcia rzeczy w posiadanie przez konsumenta lub wskazaną przez niego osobę trzecią inną niż przewoźnik, a w przypadku umowy, która:

a) obejmuje wiele rzeczy, które są dostarczane osobno, partiami lub w częściach – od objęcia w posiadanie ostatniej rzeczy, partii lub części,

b) polega na regularnym dostarczaniu rzeczy przez czas oznaczony – od objęcia w posiadanie pierwszej z rzeczy [...].

Art. 29.1. Jeżeli konsument nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy, prawo to wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia upływu terminu, o którym mowa w art. 27.

Dz.U. 2014, poz. 827, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Opisy przykładów

Przykład 1. Paweł zamówił w e-sklepie dekodery i telewizor. Dekoder otrzymał 5 września 2018 roku, a telewizor został doręczony osobną przesyłką po kolejnych 7 dniach. Klient nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy.

Przykład 2. Jadwiga zamówiła półroczną prenumeratę miesięcznika „Warto Wiedzieć”. Pierwsze wydanie otrzymała 4 września 2018 roku, a kolejne – 4 października 2018 roku. Wraz z numerem wrześniowym poinformowano ją o prawie

odstąpienia od umowy. Po otrzymaniu czasopisma w październiku Jadwiga postanowiła odstąpić od umowy.

Na podstawie: prawakonsumenta.uokik.gov.pl

Zadanie 16.1. (0–1)

Podaj przysługujący klientowi ostateczny możliwy termin odstąpienia od umowy, której dotyczy przykład 1. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych.

Termin – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

Zadanie 16.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy klientka mogła odstąpić od umowy, której dotyczy przykład 2. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–2)

Przepis prawny z jednego z dokumentów dotyczących praw człowieka

Art. 35.1. Trybunał może rozpatrywać sprawę dopiero po wyczerpaniu wszystkich środków odwoławczych, przewidzianych prawem wewnętrznym [...].

sip.lex.pl (tekst uwzględniający zmiany z 26 listopada 2021 r.).

Opis sytuacji

Adam Abacki zwrócił się do starosty z wnioskiem o wydanie zatrzymanego dokumentu prawa jazdy. Starosta odmówił. Abacki wniósł odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które utrzymało decyzję starosty. Abacki nie pogodził się z zaistniałą sytuacją i postanowił skierować skargę do międzynarodowego trybunału zajmującego się ochroną praw człowieka w Strasburgu. Skarga została odrzucona w związku z niespełnieniem warunku wynikającego z przepisu prawa przytoczonego powyżej.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wyjaśnij, jakie działanie powinien podjąć Adam Abacki, aby jego skarga nie została odrzucona z powodu wskazanego w materiałach źródłowych.

.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 17.2. (0–1)

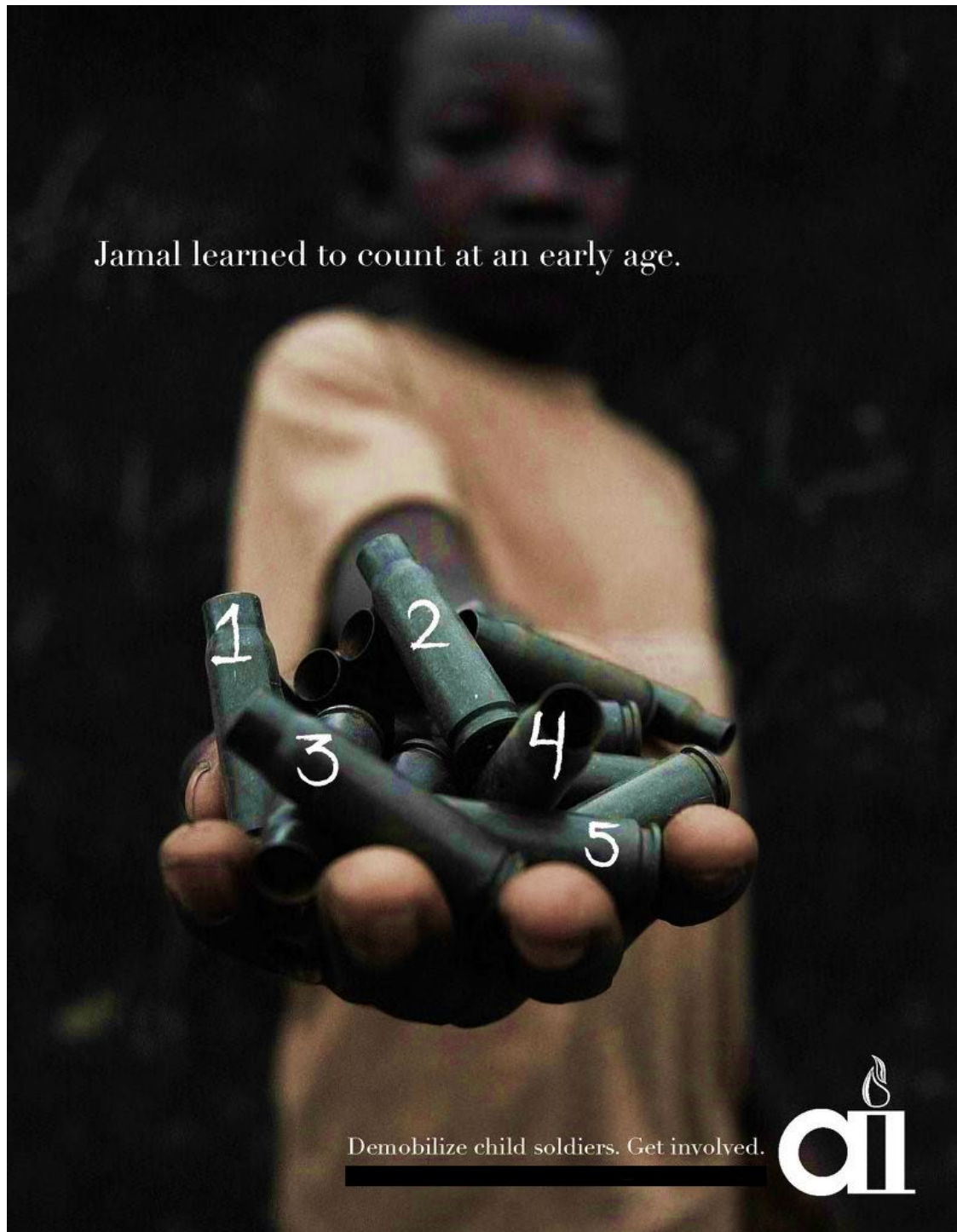
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przytoczony przepis prawny, dotyczący trybunału wspomnianego także w tekście, pochodzi z

- A. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.
- B. Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- C. Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.
- D. Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

Zadanie 18. (0–2)

Plakat

Tłumaczenie napisów:
Jamal nauczył się liczyć w młodym wieku.
Zdemobilizujcie dzieci-żołnierzy. Zaangażujcie się.

www.amnesty.org

Fragmenty art. 28. Konwencji o prawach dziecka

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans, w szczególności:

a) uczynią nauczanie podstawowe obowiązkowym i bezpłatnym dla wszystkich; [...]

d) udostępnią wszystkim dzieciom informacje i poradnictwo szkolne i zawodowe;

e) podejmą kroki na rzecz zapewnienia regularnego uczęszczania do szkół oraz zmniejszenia wskaźnika porzucania nauki. [...]

3. Państwa-Strony będą popierały i rozwijały międzynarodową współpracę w dziedzinie oświaty, w szczególności w celu przyczyniania się do zlikwidowania ignorancji i analfabetyzmu na świecie oraz ułatwienia dostępu do wiedzy naukowo-technicznej i nowoczesnych metod nauczania. [...]

Dz.U. 1991, nr 120, poz. 526.

Zadanie 18.1. (0–1)

Dokończ zdanie – podaj pełną nazwę organizacji międzynarodowej.

Konwencja, której fragmenty przytoczono, została uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne .....

.....

Następne zadanie z tej wiązki jest na kolejnej stronie.

Zadanie 18.2. (0–1)

Wyjaśnij przesłanie plakatu w kontekście przytoczonych fragmentów konwencji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0–3)

Teksty o Inicjatywie Trójmorza

Tekst 1. Inicjatywa Trójmorza [...] to forum współpracy państw członkowskich UE. [...] Przynależność do unijnego jednolitego rynku europejskiego [...] jest warunkiem czerpania pełni korzyści z rozwoju infrastruktury transportowo-komunikacyjnej, infrastruktury tranzytu surowców energetycznych i energii elektrycznej oraz cyfryzacji, które to trzy płaszczyzny merytoryczne są obszarem współpracy w ramach IT. [...]

Projekt dywersyfikacji źródeł dostaw gazu i integracji

infrastruktury gazowej w Regionie Trójmorza z wdrożeniem projektu Baltic Pipe [...] ma być może nawet jeszcze większe znaczenie strategiczne niż autostrady [Via Carpatia].

P. Żurawski vel Grajewski, „Gruzja i Ukraina – potencjalni partnerzy Trójmorza”, „Gazeta Polska” 2020, nr 44, s. 52–55.

Tekst 2. Dwunastka Trójmorza, którą zamieszkuje 110 milionów ludzi, już dziś stanowi silny potencjał gospodarczy UE. [...] Zaledwie pięć lat temu prezydenci Polski i Chorwacji, przekonani do realizacji tej strategii, otwierającej państwa Europy Środkowo-Wschodniej na Bałtyk, Adriatyk i Morze Czarne, postanowili powołać inicjatywę Trójmorza. Projekt ten największy niepokój wywołał w Moskwie.

P. Grochmalski, „Trójmorze, czyli peryferie stają się liderem”, „Gazeta Polska” 2020, nr 44, s. 56–57.

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

Dalszy ciąg tej wiązki zadań jest na kolejnych stronach.

Zadanie 19.1. (0–1)

Odwołując się do kwestii ekonomicznej wskazanej w tekście pierwszym, wyjaśnij stwierdzenie podkreślone w tekście drugim.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Forma integracji gospodarczej, której nazwę podkreślono w tekście pierwszym, nie zakłada

- A. prowadzenia wspólnej polityki pieniężnej, w tym mechanizmu kursów walutowych.
- B. prowadzenia wspólnej polityki handlowej wobec państw trzecich – unii celnej.
- C. swobodnego przepływu kapitału i towarów.
- D. swobodnego przepływu osób i usług.

Zadanie 19.3. (0–1)

Podaj nazwy dwóch państw biorących udział w inicjatywie, której dotyczą teksty, oraz numer, którym oznaczono każde z nich na mapie.

Nazwa państwa	Numer

Zadanie 20. (0–5)

Materiał źródłowy 1. Uzasadnienie z pisma procesowego

Mieszkam przy ul. Legnickiej 1 m. 2 w Wałbrzychu (58-302) w budynku należącym do wspólnoty mieszkaniowej SM Legnicka. Udzielam się aktywnie w życiu wspólnoty i planuję wziąć udział w wyborach do zarządu spółdzielni. Oskarżona Ewa Ewacka jest moją sąsiadką – mieszka w tym samym budynku, w mieszkaniu nr 5. Dawniej nasze stosunki układały się pomyślnie, jednak od czasu, gdy dowiedziała się, że planuję kandydować w wyborach do zarządu, jej zachowanie względem mnie stało się niewłaściwe.

Ewa Ewacka zaczęła, począwszy od 1 maja 2019 r. (do 18 maja), pomawiać mnie wśród innych członków spółdzielni mieszkaniowej. Opowiadała, że celowo niszczy mienie należące do spółdzielni, takie jak ławki, płot oraz plac zabaw dla dzieci. Rzeczywiście, ostatnio miały miejsce akty wandalizmu, jednak to nie ja jestem ich sprawcą. Oskarżona pomawia mnie także, że stosuję przemoc domową wobec żony. Nigdy nie stosowałem przemocy wobec swojej żony i dzieci. O pomówieniach wiem od swoich sąsiadów, którzy poinformowali mnie o tym, jakie plotki krążą na mój temat oraz kto je rozpowiada.

Ponadto, w dniu 18 maja 2019 r. odbyło się spotkanie członków spółdzielni mieszkaniowej. Na spotkaniu stawiła się większość naszych sąsiadów. W trakcie spotkania Ewa Ewacka zaczęła publicznie oskarżać mnie o to, że jestem złodziejem i wandalem, a także publicznie nazwała mnie szumowiną. Twierdziła, że okradam piwnice naszych sąsiadów oraz że jestem odpowiedzialny za ostatnie niszczenie mienia spółdzielni. Wszyscy obecni na zebraniu członkowie spółdzielni słyszeli te zniewagi.

W związku z powyższym domagam się ukarania sprawcy.

Marek Marecki [podpis]

Na podstawie: sprawy-karne.biz.pl

Materiał źródłowy 2. Wybrane przepisy z Kodeksu karnego

Art. 212. § 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 216. § 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Materiał źródłowy 3. Właściwość terytorialna sądów w okręgu świdnickim

Sąd Okręgowy w Świdnicy (pl. Grunwaldzki 14, 58-100 Świdnica) obejmuje obszar właściwości 5 sądów rejonowych, m.in. sądu w Wałbrzychu.

Sąd Rejonowy w Wałbrzychu (ul. Słowackiego 11a, 58-300 Wałbrzych) obejmuje obszarem właściwości m.in. miasto Wałbrzych [...].

Na podstawie: www.swidnica.so.gov.pl

Dalszy ciąg tego zadania jest na kolejnych stronach.

Materiał źródłowy 4. Wybrane przepisy z Kodeksu postępowania karnego

Art. 25. § 1. Sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o następujące przestępstwa:

- 1) o zbrodnie określone w Kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych;
- 2) o występki określone w rozdziałach XVI i XVII oraz w art. 140–142, art. 148 § 4, art. 149, [...] art. 210 § 2, art. 211a, art. 252 § 3 [...] Kodeksu karnego [...].

Art. 31. § 1. Miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy jest sąd, w którego okręgu popełniono przestępstwo.

Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Jako Marek Marecki napisz fragment pisma procesowego – poprzedzający uzasadnienie przytoczone w pierwszym materiale źródłowym – wszczynającego postępowanie przed sądem powszechnym. Pamiętaj o formalnym charakterze pisma.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

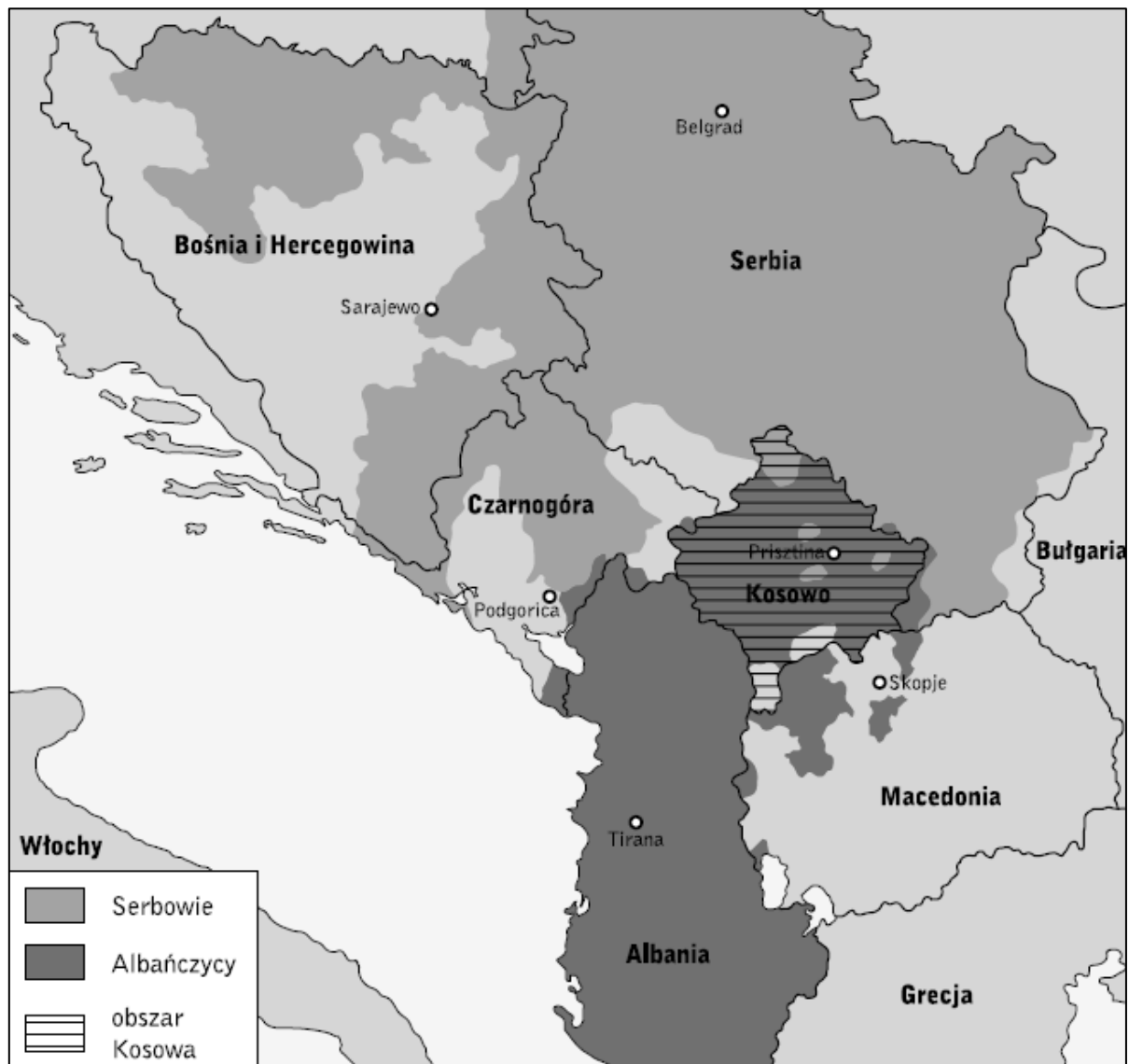

Zadanie 21. (0–7)

Materiał źródłowy 1. Analitycy o uwarunkowaniach powstania protektoratu międzynarodowego w Kosowie

Mapa. Albańczycy i Serbowie na Bałkanach

Tekst. Odebranie przez Serbię w latach 1989–1990 Kosowu bardzo szerokiej autonomii i [procesy zmierzające do rozpadu] Jugosławii doprowadziły do ogłoszenia przez kosowskich Albańczyków w 1991 roku niepodległości, nieuznanej międzynarodowo. [...] Kosowscy Albańczycy ogłosili bojkot Serbii i utworzyli paralelne instytucje (szkolnictwo, służba zdrowia, administracja), częściowo tolerowane przez Belgrad.

Równocześnie [...] powstała Wyzwoleńcza Armia Kosowa (UÇK), opowiadająca się za zbrojną walką z Serbią. Po początkowych sukcesach UÇK [1997–1998], armia jugosłowiańska odbiła zdecydowaną większość terytoriów opanowanych przez albańską partyzantkę. [...] [Na Zachodzie istniało] przekonanie, że Serbia nie była w stanie pokonać UÇK bez wypędzenia setek tysięcy Albańczyków [...].

Ponowna eskalacja konfliktu zimą 1999 roku doprowadziła do konferencji międzynarodowej w Rambouillet w lutym i marcu 1999 roku. [...] 20 marca 1999 roku Serbia rozpoczęła kolejną ofensywę w Kosowie. W odpowiedzi 27 marca 1999 roku NATO przeprowadziło naloty na Jugosławię. [...]

Protectorat międzynarodowy w Kosowie powstał na mocy rezolucji 1244 Rady Bezpieczeństwa ONZ przegłosowanej 10 czerwca 1999 roku [:] Federacyjna Republika Jugosławii miała natychmiast zaprzestać stosowania przemocy i represji w Kosowie oraz rozpocząć wycofywanie wszystkich sił wojskowych, policyjnych i paramilitarnych (po wycofaniu odpowiedniej ich liczby określony personel mógł powrócić do prowincji). W Kosowie zostały rozmieszczone międzynarodowa administracja oraz siły bezpieczeństwa (wojsko i policja) pod auspicjami ONZ – UNMIK. [...] Najważniejszym obowiązkiem misji UNMIK miało być ustanowienie autonomii i samorządu w Kosowie (z uwzględnieniem suwerenności i integralności terytorialnej FRJ), zgodnie z postanowieniami konferencji w Rambouillet.

A. Balcer, M. Kaczmarek, W. Stanisławski, „Kosowo – przed ostatecznym rozwiązaniem. Proces uregulowania statusu międzynarodowego – uwarunkowania polityczne i historyczne, perspektywy rozwoju sytuacji”, „Prace OSW”, Warszawa 2008, s. 8–10, 25.

Dalszy ciąg tego zadania jest na kolejnych stronach.

Materiał źródłowy 2. Tekst publicystyczny o przyczynach dymisji prezydenta Thačiego

Prezydent Hashim Thači podał się [w 2020 r.] do dymisji na wieść, że upomniał się o niego międzynarodowy trybunał w Hadze. [...] Oskarżenie jest poważane: zbrodnie wojenne i przeciwko ludzkości podczas konfliktu z Serbią w latach 1998–99. A konkretnie odpowiedzialność za śmierć stu osób: Serbów, Romów i lokalnych przeciwników politycznych. Thači był jednym z komendantów partyzanckiej Armii Wyzwolenia Kosowa [...].

„Prezydent Kosowa pod pręgierzem”, „Polityka” 2020, nr 46, s. 11.

Materiał źródłowy 3. O zasadach prawa międzynarodowego

W akcie końcowym KBWE sformułowano zasady prawa międzynarodowego. Z uwagi na konflikty na obszarze byłych państw realnego socjalizmu po okresie zimnowojennym interesujące poznawczo wydaje się pogrupowanie części tych zasad w trzy kategorie:

- 1) powstrzymania się od groźby użycia siły lub jej użycia; pokojowego załatwiania sporów; wykonywania w dobrej wierze zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego;
- 2) suwerennej równości państw i poszanowania praw wynikających z suwerenności; integralności terytorialnej; nienaruszalności granic;
- 3) poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności; samostanowienia narodów.

Na podstawie: „Państwo i terytorium w prawie międzynarodowym”, red. J. Menkes, E. Cała-Wacinkiewicz, Warszawa 2015.

Rozważ znaczenie – przedstawionych w ostatnim materiale źródłowym – kategorii zasad prawa międzynarodowego w działaniach wspólnoty międzynarodowej z lat 90. XX wieku oraz pierwszej dekady XXI wieku, podejmowanych na rzecz rozwiązania konfliktu kosowskiego. W wypowiedzi wykorzystaj pozostałe materiały źródłowe.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dalszy ciąg miejsce na rozwiązanie tego zadania jest na kolejnych stronach.

BRUDNOPIS